

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

> Retouradres Postbus 20901 2500 EX Den Haag

T.a.v. **10.2.e**

Bestuurskern
Dir. Water en Bodem
Bodem, Energie en
Ondergrond

Den Haag
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Contactpersoon

10.2.e

Ons kenmerk
IENW/BSK-2018/47924

Bijlage
inventarislijst

Datum 1 maart 2018
Betreft Wob-verzoek

Geachte heer en mevrouw Vroom,

In uw e-mail van 27 december 2017, ontvangen op 27 december 2017, heeft u met een beroep op de Wet openbaarheid van bestuur (hierna: Wob) informatie verzocht over de wijze waarop mijn ministerie is omgegaan met de ingediende zienswijzen bij de Ontwerp Structuurvisie Ondergrond (hierna: ontwerp STRONG).

U vraagt om openbaarmaking van alle documentatie en informatie waaruit blijkt hoe en op welke wijze mijn organisatie is omgegaan met de zienswijzen die zijn ingediend bij de ontwerp STRONG. Daarnaast vraagt u om openbaarmaking van hoe ik met uw zienswijze en de daaropvolgende verzoekschriften en e-mails van uw kant bent omgegaan. In uw e-mail van 8 januari 2018 heeft u uw verzoek gepreciseerd. Uw verzoek heeft betrekking op alle zienswijzen die op dezelfde punten als de door u aangevoerde argumentatie betrekking hebben. U vraagt om de (precieze) behandeldata, documenten, commissies, mails, verslagen en notulen, die er bestaan met betrekking tot de behandeling van uw zienswijze.

Voorgeschiedenis

U heeft in december 2016 een zienswijze ingediend op de ontwerp STRONG. Hiervan heeft u een ontvangstbevestiging ontvangen. U heeft in februari, maart en april 2017 in e-mails gevraagd om toezending van alle ingediende zienswijzen en u heeft tevens gevraagd wanneer de Nota van Antwoord gereed zou zijn. De Directie Participatie heeft u op 5 april 2017 geantwoord op uw e-mails van maart en april. In dit antwoord staat dat in de Nota van Antwoord alle zienswijzen worden besproken, dat deze nota in de loop van 2017 openbaar zou worden en dat u een bericht zou ontvangen zodra deze nota beschikbaar is. De openbaarmaking van de Nota van Antwoord is uitgesteld omdat de nieuwe bewindslieden hierover moeten besluiten. De verwachting is dat deze nota samen met de Structuurvisie Ondergrond in het voorjaar naar de Eerste en Tweede Kamer wordt gestuurd.

Procedure

De ontvangst van uw verzoek is schriftelijk bevestigd bij brief van 8 januari 2018.

In de brief van 19 januari 2018 is de beslistermijn met vier weken verdaagd tot 21 februari 2018.

In de brief van 2 februari 2018 is aan u meegedeeld dat de beslistermijn met twee weken is opgeschort vanwege het vragen van zienswijzen aan derden.

In de brief van 21 februari 2018 is aan u medegedeeld dat de opschortingstermijn is geëindigd en dat u uiterlijk op 7 maart 2018 antwoord op uw verzoek ontvangt.

Wettelijk kader

Uw verzoek valt onder de reikwijdte van de Wob. Voor de relevante Wob-artikelen verwijs ik u naar de bijlage 1.

Inventarisatie documenten

Op basis van uw verzoek zijn 85 documenten inclusief bijlagen aangetroffen.

Deze documenten zijn opgenomen in een inventarislijst die deel uitmaakt van dit besluit. U treft de inventarislijst aan als bijlage 2 bij dit besluit.

Openbare documenten

De Wob is niet van toepassing op documenten die reeds openbaar zijn. Het document met nr. 15 en bijlage 1 bij de documenten met nr. 82 zijn reeds openbaar en voor een ieder toegankelijk. Hierbij verwijs ik u naar <http://han-snijders.nl/wp-content/uploads/2017/05/De-aarde-gewogen-pdf-11pag..pdf> en <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2017/03/24/kamerbrief-over-diverse-moties-op-het-gebied-van-mijnbouw>.

Zienswijzen

U bent er over geïnformeerd in de brief van 2 februari 2018 dat derde belanghebbenden in de gelegenheid worden gesteld hun zienswijzen te geven.

Door de derde belanghebbenden zijn geen zienswijzen ingediend.

Besluit

Ik heb besloten uw verzoek te honoreren door de documenten onder de nrs. 1 t/m 14 en 16 t/m 84 van de inventarislijst openbaar te maken, met uitzondering van de in die documenten opgenomen persoonsgegevens, persoonlijke beleidsopvattingen en gedeelten die buiten uw verzoek vallen. Voor de documenten onder nr. 85 wijs ik uw verzoek af. Voor de motivering verwijs ik naar het onderdeel Overwegingen van dit besluit.

Overwegingen

Aanwezige documenten

De documenten met nrs. 1 t/m 80 bestaan uit zienswijzen die geheel of gedeeltelijk betrekking hebben op dezelfde punten als uw zienswijze. Kort samengevat gaat het om de volgende punten:

- Duurzame energie moet de grondslag zijn van de structuurvisie;
- Tegen opslag van stoffen in de ondergrond;
- Tegen marktdenken ten aanzien van de ruimte onder de grond.

De documenten met nrs. 81 t/m 83 hebben betrekking op de reactie op de ingediende zienswijzen. Het betreft een verslag en mails van het procesteam STRONG en het plan van aanpak zienswijzeprocedure. Het concept-verslag met nr. 81 is ongewijzigd vastgesteld, en is dus het definitieve verslag.

In document nr. 84 zijn de e-mails opgenomen tussen u en de Directie Participatie. Dit start met de ontvangstbevestiging van uw zienswijze. Daarna volgen e-mails in maart en april waarin u vraagt om informatie en waarin de Directie Participatie u antwoordt. Deze e-mail eindigt met: "Zodra ik hoor wanneer de Nota van Antwoord verwacht wordt laat ik het u weten". Na de e-mail van de Directie Participatie van 5 april 2017 is er geen correspondentie meer geweest tussen u en mijn ministerie tot aan uw Wob-verzoek van 27 december 2017.

In de documenten onder nr. 85 zijn interne e-mails opgenomen van medewerkers van mijn ministerie. Deze hebben betrekking op de procedure voor de zienswijzen in relatie tot de verwachte datum van de Nota van Antwoord en op de beantwoording van uw e-mails.

Aanpak zienswijzeprocedure

De gevolgde procedure van de zienswijzen is beschreven in het Plan van aanpak zienswijzen (document nr. 83). Dit heeft ook betrekking op de door u ingediende zienswijze. Ik licht dit hier nog verder toe.

Op basis van alle 179 zienswijzen is een interne sessie belegd onder leiding van de Directie Participatie om de onderwerpen uit de zienswijzen te ordenen. Vervolgens is de beantwoording per onderwerp ter hand genomen.

De algemene strekking van de zienswijzen is besproken in het procesteam STRONG. Dit is een overleg waarin vertegenwoordigers van de ministeries van Infrastructuur en Milieu (thans Infrastructuur en Waterstaat) en Economische Zaken (thans Economische Zaken en Klimaat), het Inter Provinciaal Overleg (IPO), de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de Unie van Waterschappen (UvW) zitting hebben. In dit overleg hebben IPO, VNG en UvW de kernpunten uit hun zienswijze aangegeven (document nr. 81).

Er wordt thans gewerkt aan de Nota van Antwoord. Na afloop van de zienswijzeprocedure heeft hierover uitsluitend informeel intern overleg plaatsgevonden, hetgeen niet is vastgelegd in verslagen. De Nota van Antwoord wordt openbaar zodra de Structuurvisie Ondergrond naar de Eerste en Tweede Kamer is gestuurd. Naar verwachting geschiedt dat in het voorjaar van 2018. In eerdere e-mailberichten en op de website van het Platform Participatie is aangegeven dat definitieve structuurvisie in de loop van 2017 openbaar zou worden. Deze datum kon bij nader inzien niet worden gehaald.

Reikwijdte verzoek

Uw verzoek heeft betrekking op de zienswijzen waarin dezelfde argumenten staan die u in uw zienswijze naar voren heeft gebracht. Dat betekent dat ik de zienswijzen waarin uitsluitend andere argumenten staan dan uw argumenten niet bij uw verzoek heb betrokken. Het gaat hier om 80 van de 179 zienswijzen. Bij zienswijzen waarin naast de door u naar voren gebrachte argumenten ook andere argumenten staan, laat ik die andere argumenten buiten uw verzoek. De passages in de zienswijzen die betrekking hebben op die andere argumenten maak ik derhalve niet openbaar.

De eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer (artikel 10, tweede lid, onder e)

Op grond van artikel 10, tweede lid, aanhef en onder e, van de Wob blijft verstrekking van informatie achterwege voor zover het belang daarvan niet opweegt tegen het belang dat de persoonlijke levenssfeer wordt geëerbiedigd.

In de documenten zijn persoonsgegevens opgenomen van ambtenaren en van derden. Het betreft hier ambtenaren van mijn ministerie die bij de totstandkoming van de beantwoording van de zienswijzen betrokken zijn, andere deelnemers aan het procesteam en personen die zienswijzen hebben ingediend. Hoewel ambtenaren en andere bij de besluitvorming betrokken personen in hun beroepshalve functioneren als zodanig niet ten volle een beroep kunnen doen op de persoonlijke levenssfeer, geldt dit volgens vaste rechtspraak wel voor gegevens als namen, telefoonnummers (werk en privé), e-mailadressen en handtekeningen en parafen van ambtenaren of personen van andere organisaties. Namen en andere naar een persoon herleidbare gegevens zijn immers persoonsgegevens en het belang van eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer kan zich tegen het openbaar maken van dergelijke informatie verzetten. Van openbaarmaking van deze informatie wordt in beginsel afgezien indien het ambtenaren en derden betreft die niet uit hoofde van hun functie in de openbaarheid treden.

Een uitzondering hierop geldt voor namen van ambtenaren in besluiten die zij krachtens mandaat hebben ondertekend, omdat volgens de jurisprudentie deze ambtenaren in beginsel hebben te aanvaarden dat met deze bevoegdheid hun namen naar buiten komen (ABrvS 12 juni 2013, 201112236/1/A3).

Bij de informatie die in de documenten in dit geval in het geding zijn, weegt naar mijn oordeel de persoonlijke levenssfeer van de betrokkenen zwaarder dan het algemene, publieke belang

van openbaarheid van deze informatie. Daarom heb ik de persoonsgegevens in deze documenten onleesbaar gemaakt.

Persoonlijke beleidsopvattingen uit intern beraad (artikel 11)

Artikel 11, eerste lid, van de Wob bepaalt dat in geval van een verzoek om informatie uit documenten opgesteld ten behoeve van intern beraad, geen informatie wordt verstrekt over daarin opgenomen persoonlijke beleidsopvattingen.

Artikel 11, tweede lid, van de Wob bepaalt, dat over persoonlijke beleidsopvattingen met het oog op een goede democratische bestuursvoering informatie kan worden verstrekt, maar niet in tot personen herleidbare vorm.

Op grond van artikel 1, onder c, van de Wob wordt onder intern beraad verstaan het beraad over een bestuurlijke aangelegenheid binnen een bestuursorgaan, dan wel binnen een kring van bestuursorganen in het kader van de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor een bestuurlijke aangelegenheid. Een persoonlijke beleidsopvatting is "een opvatting, aanbeveling of conclusie van één of meer personen over een bestuurlijke aangelegenheid en de daartoe door hen aangevoerde argumenten" (artikel 1, onder f, van de Wob).

Als documenten van intern beraad worden blijkens de toelichting op de Wob en bestendige jurisprudentie onder andere aangemerkt: nota's van ambtenaren aan hun politieke en ambtelijke leidinggevers, correspondentie tussen ministeries of andere bestuursorganen onderling en concepten van stukken. Ook documenten afkomstig van externe personen of organisaties die bij de beleidsvorming en besluitvorming worden betrokken kunnen als documenten bestemd voor intern beraad worden aangemerkt. Deze beperking op de informatieverplichting is in de Wob opgenomen omdat een ongehinderde bijdrage van ambtenaren en van hen die van buiten bij het intern beraad zijn betrokken bij de beleidsvorming en -voorbereiding gewaarborgd moet zijn. Zij moeten in alle openhartigheid onderling en met bewindspersonen kunnen communiceren. Staatsrechtelijk zijn slechts de standpunten die het bestuursorgaan voor zijn rekening wil nemen relevant.

Het is vaste rechtspraak dat ook documenten afkomstig van derden die niet tot de kring van de overheid behoren, worden aangemerkt als documenten die zijn opgemaakt ten behoeve van intern beraad, indien deze documenten met dat oogmerk zijn opgesteld. Het interne karakter van het beraad komt evenwel te vervallen wanneer daaraan het karakter van advisering of gestructureerd overleg moet worden toegekend.

De documenten met nrs. 81 t/m 83 en 85 zijn opgesteld ten behoeve van intern beraad en bevatten persoonlijke beleidsopvattingen. Het betreft een verslag van het procesteam, e-mails over de voortgang van STRONG, het Plan van aanpak zienswijzeprocedure en interne e-mails over de beantwoording van uw e-mails van maart 2017.

Ik acht het niet in het belang van een goede en democratische bestuursvoering indien de standpunten van ambtenaren zelfstandig worden betrokken in de publieke discussie. Ik zie in dit geval geen aanleiding om met toepassing van artikel 11, tweede lid, van de Wob in niet tot personen herleidbare vorm informatie te verstrekken over deze persoonlijke beleidsopvattingen.

Het is vaste rechtspraak dat feitelijke gegevens die zo nauw zijn verweven met persoonlijke beleidsopvattingen dat het niet mogelijk is ze te scheiden, evenmin openbaar worden gemaakt. Dit geldt eveneens voor uit die feitelijke gegevens afgeleide prognoses, overwogen beleidsalternatieven en de inhoud van de argumenten die daarbij zijn gehanteerd. Voor zover er in de onder nr. 85 genoemde documenten ook feitelijke informatie staat, is deze informatie zodanig verweven met de persoonlijke beleidsopvattingen dat die daar niet los van kan worden gezien. Ik heb daarom besloten deze documenten in hun geheel niet openbaar te maken.

Wijze van openbaarmaking

De documenten, genoemd onder nrs. 1 t/m 14 en 16 t/m 84 worden u in kopie per e-mail toegezonden via Wettransfer.

Plaatsing op internet

De openbaar gemaakte stukken worden geanonimiseerd op www.rijksoverheid.nl geplaatst.

Ik vertrouw er op u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

DE STAATSSCRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT,

S. van Veldhoven - Van der Meer

namens deze,

DIRECTEUR-GENERAAL WATER EN BODEM,

10.2.e

drs. P.R. Heij

Voor nadere informatie over dit besluit kunt u terecht bij de hierboven genoemde contactpersoon.

Op grond van de Algemene wet bestuursrecht kan een belanghebbende tegen dit besluit binnen zes weken na de dag waarop dit is bekendgemaakt een bezwaarschrift indienen. Het bezwaarschrift moet worden gericht aan de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat, ter attentie van Hoofddirectie Bestuurlijke en Juridische Zaken, Afdeling Algemene Bestuurlijke en Juridische Zaken, Postbus 20906, 2500 EX Den Haag.

Het bezwaarschrift dient te zijn ondertekend en ten minste te bevatten:

- a. naam en adres van de indiener;
- b. de dagtekening;
- c. een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaarschrift zich richt (datum en nummer of kenmerk);
- d. een opgave van de redenen waarom men zich met het besluit niet kan verenigen.

Bijlage 1 – Relevante artikelen uit de Wob

Artikel 10

1. Het verstrekken van informatie ingevolge deze wet blijft achterwege voor zover dit:
 - a. de eenheid van de Kroon in gevaar zou kunnen brengen;
 - b. de veiligheid van de Staat zou kunnen schaden;
 - c. bedrijfs- en fabricagegegevens betreft, die door natuurlijke personen of rechtspersonen vertrouwelijk aan de overheid zijn meegedeeld;
 - d. persoonsgegevens betreft als bedoeld in paragraaf 2 van hoofdstuk 2 van de Wet bescherming persoonsgegevens, tenzij de verstrekking kennelijk geen inbreuk op de persoonlijke levenssfeer maakt.
2. Het verstrekken van informatie ingevolge deze wet blijft eveneens achterwege voor zover het belang daarvan niet opweegt tegen de volgende belangen:
 - a. de betrekkingen van Nederland met andere staten en met internationale organisaties;
 - b. de economische of financiële belangen van de Staat, de andere publiekrechtelijke lichamen of de in artikel 1a, onder c en d, bedoelde bestuursorganen;
 - c. de opsporing en vervolging van strafbare feiten;
 - d. inspectie, controle en toezicht door bestuursorganen;
 - e. de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer;
 - f. het belang, dat de geadresseerde erbij heeft als eerste kennis te kunnen nemen van de informatie;
 - g. het voorkomen van onevenredige bevoordeling of benadeling van bij de aangelegenheid betrokken natuurlijke personen of rechtspersonen dan wel van derden.
3. Het tweede lid, aanhef en onder e, is niet van toepassing voorzover de betrokken persoon heeft ingestemd met openbaarmaking.
4. Het eerste lid, aanhef en onder c en d, het tweede lid, aanhef en onder e, en het zevende lid, aanhef en onder a, zijn niet van toepassing voor zover het milieu-informatie betreft die betrekking heeft op emissies in het milieu. Voorts blijft in afwijking van het eerste lid, aanhef en onder c, het verstrekken van milieu-informatie uitsluitend achterwege voor zover het belang van openbaarmaking niet opweegt tegen het daar genoemde belang.
5. Het tweede lid, aanhef en onder b, is van toepassing op het verstrekken van milieu-informatie voor zover deze handelingen betreft met een vertrouwelijk karakter.
6. Het tweede lid, aanhef en onder g, is niet van toepassing op het verstrekken van milieu-informatie.
7. Het verstrekken van milieu-informatie ingevolge deze wet blijft eveneens achterwege voor zover het belang daarvan niet opweegt tegen de volgende belangen:
 - a. de bescherming van het milieu waarop deze informatie betrekking heeft;
 - b. de beveiliging van bedrijven en het voorkomen van sabotage.
8. Voor zover het vierde lid, eerste volzin, niet van toepassing is, wordt bij het toepassen van het eerste, tweede en zevende lid op milieu-informatie in aanmerking genomen of deze informatie betrekking heeft op emissies in het milieu.

Artikel 11

1. In geval van een verzoek om informatie uit documenten, opgesteld ten behoeve van intern beraad, wordt geen informatie verstrekt over daarin opgenomen persoonlijke beleidsopvattingen.
2. Over persoonlijke beleidsopvattingen kan met het oog op een goede en democratische bestuursvoering informatie worden verstrekt in niet tot personen herleidbare vorm. Indien degene die deze opvattingen heeft geuit of zich erachter heeft gesteld, daarmee heeft ingestemd, kan de informatie in tot personen herleidbare vorm worden verstrekt.
3. Met betrekking tot adviezen van een ambtelijke of gemeenschappelijke adviescommissie kan het verstrekken van informatie over de daarin opgenomen persoonlijke beleidsopvattingen plaatsvinden, indien het voornemen daartoe door het bestuursorgaan dat het rechtstreeks aangaat aan de leden van de adviescommissie voor de aanvang van hun werkzaamheden kenbaar is gemaakt.
4. In afwijking van het eerste lid wordt bij milieu-informatie het belang van de bescherming

van de persoonlijke beleidsopvattingen afgewogen tegen het belang van openbaarmaking. Informatie over persoonlijke beleidsopvattingen kan worden verstrekt in niet tot personen herleidbare vorm. Het tweede lid, tweede volzin, is van overeenkomstige toepassing.

